

JJR - kuntayhtymän,
Joroinen - Juva - Rantasalmi
liikenneturvallisuuustyön toimintasuunnitelma

Itä-Suomen liikenneturvallisuuustoimija
Juva 2009

Kannen kuva: Helsingin Sanomat

ALKUSANAT

JJR -kuntayhtymän liikenneturvallisuuustyön toimintasuunnitelma tehtiin osana Itä-Suomen liikenneturvallisuuustoimija -hanketta. Suunnitelma laadittiin Joroisten, Juvan ja Rantasalmen kuntien, liikenneturvallisuuustoimijan, Liikenneturvan ja poliisin yhteistyönä. Suunnitelman laatimiseen osallistuivat seuraavat henkilöt:

Merja Koivula-Laukka JJR, tekniikka, pj.
Päivi Toivari, kuljetussihteeri, Juva
Satu Auvinen, JJR, perusturva
Olli Kossila, JJR, sivistys
Kaj Pirinen, Juva, kaavoitus,
Hannu Kapanen, JJR, tekniikka
Heikki Nikulainen, Mikkelin kihlakunnan poliisilaitos
Eini Karvonen, Liikenneturva

Suunnitelman kokoamisesta vastasi Maija Krankka Sito Oy:stä.

Maaliskuu 2009

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	9
2	LIKENNETURVALLISUUDEN NYKYTILA	9
2.1	Liikenneonnettomuudet	9
2.1.1	Joroisten kunnan alueella tapahtuneet onnettomuudet	9
2.1.2	Juvan kunnan alueella tapahtuneet onnettomuudet	12
2.1.3	Rantasalmen kunnan alueella tapahtuneet onnettomuudet	14
2.2	Liikenneturvallisuustyö	16
3	LIKENNETURVALLISUUSTAVOITTEET	17
3.1	Valtakunnalliset ja Itä-Suomeen läänin tavoitteet	17
3.2	JJR -kuntien liikenneturvallisuustavoitteet	17
4	LIKENNETURVALLISUUSTYÖN TOIMINTASUUNNITELMA	19
4.1	Liikenneturvallisuustyöryhmä	19
4.2	Ryhmän toimintamalli	19
4.3	Toimintasuunnitelmat	20
4.3.1	Yleishallinto	20
4.3.2	Tekninen toimi	20
4.3.3	Perusturvatoimi	22
4.3.4	Sivistystoimi	23
4.4	Yhteistyökumppanit	24
5	LIKENNETURVALLISUUSTYÖN SEURANTA	26

1 JOHDANTO

Juvan edellinen liikenneturvallisuustyön toimintasuunnitelma (KVT) laadittiin vuonna 2002 samanaikaisesti liikenneympäristön parantamissuunnitelman yhteydessä. Joroisten ja Rantasalmen edelliset liikenneturvallisuussuunnitelmat valmistuivat vuosina 1992 ja 1990, eikä niissä ollut erillisiä liikenneturvallisuustyön toiminta-, KVT -suunnitelmia. Vuonna 2008 Joroisten ja Juvan kunnat osallistuivat Itä-Suomen liikenneturvallisuustoimija – hankkeen rahoitukseen ja tämä toimintasuunnitelma tehtiin kolmelle kunnalle toimijahankkeen puitteissa.

Suunnitelmatyö sisälsi liikenneturvallisuustavoitteiden ja työryhmän kokoonpanon määrittämisen sekä hallintokunta-kohtaisten toimintasuunnitelmataulukkojen tekemisen. Suunnitelmatyötä ohjattiin konsultin toimesta kolmessa tilaisuudessa ja toiminnan suunnittelu tehtiin tilaisuuksien välillä hallintokunnissa ("kotiläksyt"). Konsultti vastasi käytössä olevasta materiaalista.

2 LIKENNETURVALLISUUDEN NYKYTILA

2.1 Liikenneonnettomuudet

Onnettomuustarkastelu perustuu poliisin tietoon tulleisiin onnettomuuksiin. Tehtyjen tutkimusten perusteella on tiedossa, että poliisin tietoon tulee vain kolmannes - neljännes kaikista liikenneonnettomuuksista. Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet ovat kuitenkin melko kattavasti tiedossa. Kaikki kuolemaan johtaneet onnettomuudet ja yli puolet loukkaantumiseen johtavista onnettomuuksista tulee poliisin tietoon, mutta pienistä omaisuusvahinkoihin johtaneista onnettomuuksista vain hyvin pieni osa tulee tilastoihin. Poliisi ei myöskään saa tietoa suurimmasta osasta kevyelle liikenteelle, etenkin polkupyöräilijöille ja jalankulkijoille, tapahtuneista tapaturmista, varsinkin jos osallinen on ollut tapahtumassa ainoa osapuoli. (POMO -tutkimus, Airaksinen Noora, 2007)

Onnettomuustarkastelu käsittää maanteillä sekä kaavateillä ja yksityisteillä Joroisten, Juvan ja Rantasalmen kuntien alueilla viimeisen kuuden vuoden (2002–2007) aikana tapahtuneet onnettomuudet. Onnettomuusaineisto on saatu Tiehallinnon onnettomuusrekisteristä. Katuverkon ja yksityisteiden osalta onnettomuusaineisto on tarkistamatonta.

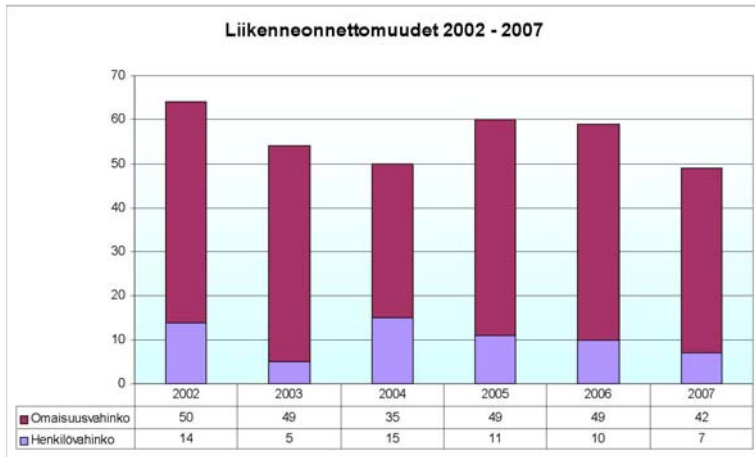
Onnettomuustarkastelu ei sisällä onnettomuuksien paikkatietoja.

2.1.1 Joroisten kunnan alueella tapahtuneet onnettomuudet

Joroisten kunnan alueella tapahtui vuosina 2002 - 2007 yhteensä 336 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta eli keskimäärin 56 onnettomuutta/vuosi. Onnettomuuksien määrä on vaihdellut vuosittain 50 - 64 välillä..

Henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui yhteensä 62. Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien osuus kaikista onnettomuuksista oli 18,5 %. Vuosittain henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui keskimäärin noin kymmenen. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia tapahtui Joroisten kunnan alueella tarkasteluajana yhteensä neljä, eli keskimäärin 0,7 onnettomuutta/vuosi. Onnettomuuksissa kuoli yhteensä 4 henkilöä (4 onnettomuutta) ja loukkaantui 80 henkilöä (58 onnettomuutta).

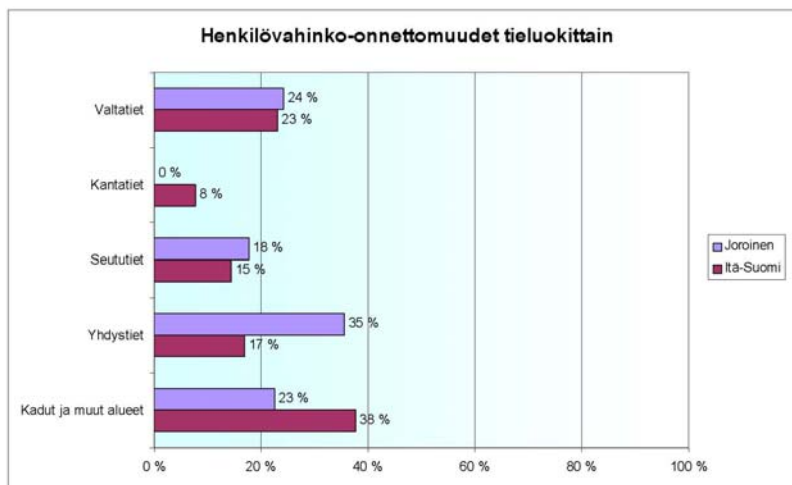
Selkeää trendiä henkilövahinko-onnettomuuksien määrän kehityksessä ei ole nähtävissä tarkasteluvuosien aikana.

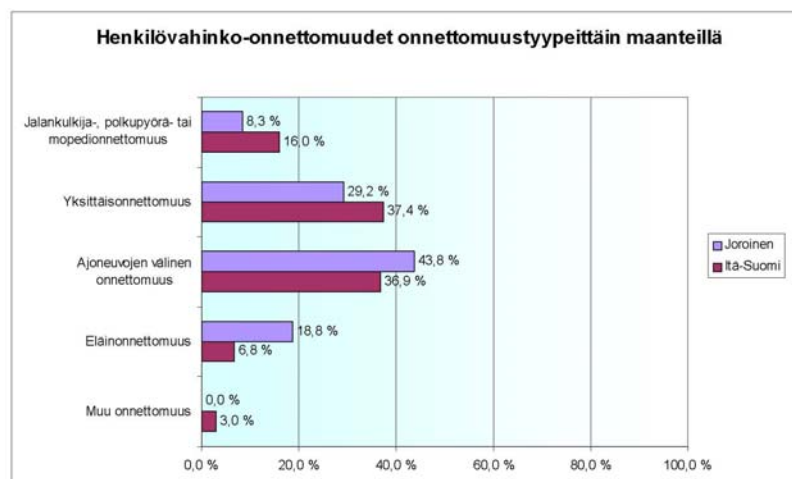
Kuva 1. Joroisten kunnan alueella vuosina 2002 – 2007 tapahtuneet onnettomuudet.

Suurin osa onnettomuuksista tapahtui yleisillä teillä, Joroisten kunnan läpi kulkevilla valtateillä (24 %) ja yhdysteillä (35 %). Kuvassa 2 on esitetty Joroisilla tapahtuneet onnettomuudet teiden toiminnallisen luokan mukaan.

Onnettomuustyypeistä yleisin oli ajoneuvojen välinen onnettomuus (44 %) ja toiseksi yleisin yksittäisonnettomuus (29 %). Eläinonnettomuuksia tapahtui Joroisten alueella selvästi enemmän (n. 19 %) kuin Itä-Suomen läänin alueella yleensä. Kevyen liikenteen onnettomuuksia sen sijaan tapahtui prosentuaalisesti tarkasteltuna vähemmän (8 %) kuin läänin alueella yleensä.

Kuva 2. Joroisilla tapahtuneet henkilövahinko-onnettomuudet tieluokittain.

Kuva 3. Joroisilla tapahtuneet henkilövahinko-onnettomuudet onnettomuustyypeittäin.

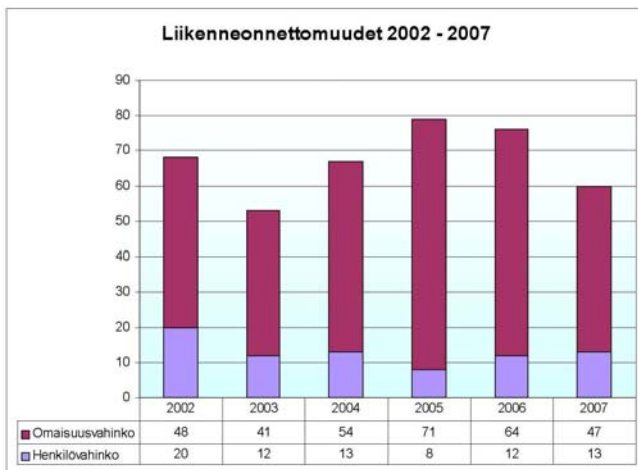
Joroisten asukaslukuun suhteutettuna vuosittain kunnan alueella tapahtui keskimäärin 1,88 henkilövahinko-onnettomuutta tuhatta asukasta kohti. Itä-Suomen läänin alueella vastaava luku oli keskimäärin 1,13/1000 as. ja koko maassa 1,27/1000 as. Joroisten kunnan alueella tapahtuneiden liikenneonnettomuuksien aiheuttamat kustannukset olivat keskimäärin noin 4,8 M€ vuodessa. Näistä kustannuksista arvioidaan kohdistuvan suoraan kunnan maksettavaksi n. 20–30 % eli n. 1-1,4 M€.

2.1.2 Juvan kunnan alueella tapahtuneet onnettomuudet

Juvan kunnan alueella tapahtui vuosina 2002 - 2007 yhteensä 403 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta eli keskimäärin 67 onnettomuutta/vuosi. Onnettomuuksien määrä on vaihdellut vuosittain 53 - 79 välillä..

Henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui yhteensä 78. Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien osuus kaikista onnettomuuksista oli 19,4 %. Vuosittain henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui keskimäärin noin yksitoista. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia tapahtui Juvan kunnan alueella tarkasteluaikana yhteensä kuusi, eli keskimäärin yksi onnettomuus/vuosi. Onnettomuuksissa kuoli yhteensä 10 henkilöä (6 onnettomuutta) ja loukkaantui 104 henkilöä (72 onnettomuutta).

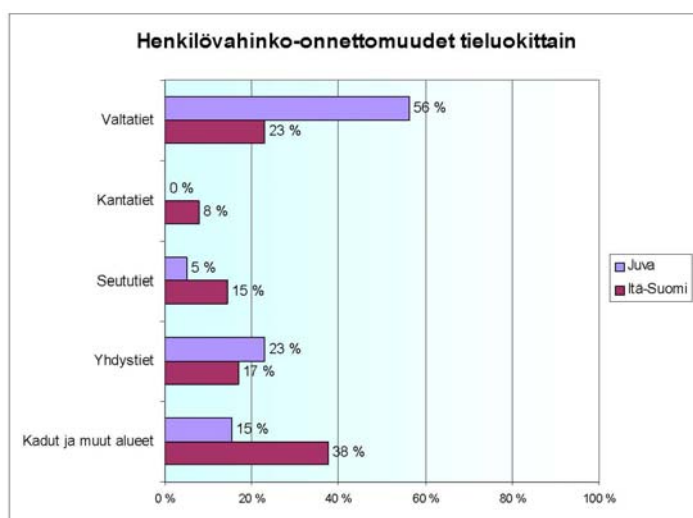
Selkeää trendiä henkilövahinko-onnettomuuksien määrän kehityksessä ei ole nähtävissä tarkasteluvuosien aikana. Vuosi 2002 oli erityisen synkkä, sillä silloin tapahtui 20 henkilövahinko-onnettomuutta, muina vuosina niitä tapahtui 8-13.

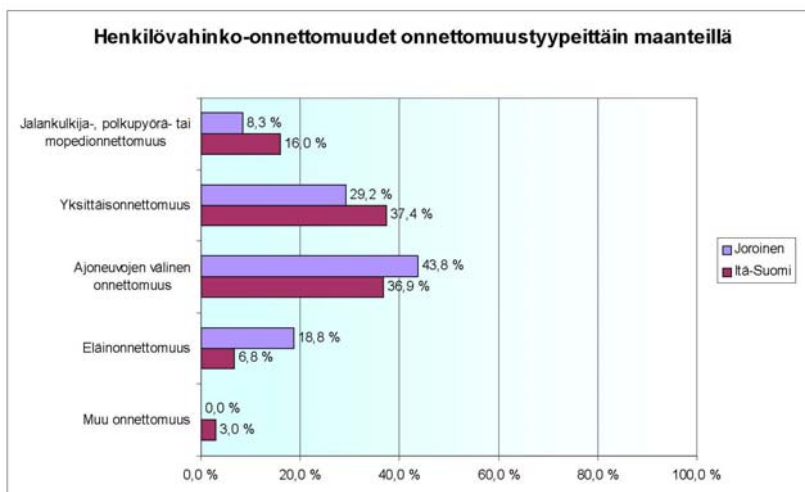
Kuva 4. Juvan kunnan alueella vuosina 2002 – 2007 tapahtuneet liikenneonnettomuudet.

Valtaosa onnettomuuksista tapahtui Juvan kunnan läpi kulkevilla valtateillä (56 %) ja yhdysteillä (23 %). Katuverkolla tapahtui noin 15 % liikenneonnettomuuksista. Kuvassa 4 on esitetty Juvalla tapahtuneet onnettomuudet teiden toiminnallisen luokan mukaan.

Onnettomuustyypeistä yleisin Juvan alueella oli yksittäisonnettomuus (42 %) ja toiseksi yleisin ajoneuvojen välinen onnettomuus (39 %). Kevyen liikenteen onnettomuuksia tapahtui Juvalla hieman vähemmän (13,6 %) kuin Itä-Suomen läänin alueella. Kuvassa 5 esitetään Juvan alueella tapahtuneiden liikenneonnettomuuksien tyypit.

Kuva 5. Juvalla tapahtuneet henkilövahinko-onnettomuudet tieluokittain.

Kuva 6. Juvalla tapahtuneet henkilövahinko-onnettomuudet onnettomuustyypeittäin.

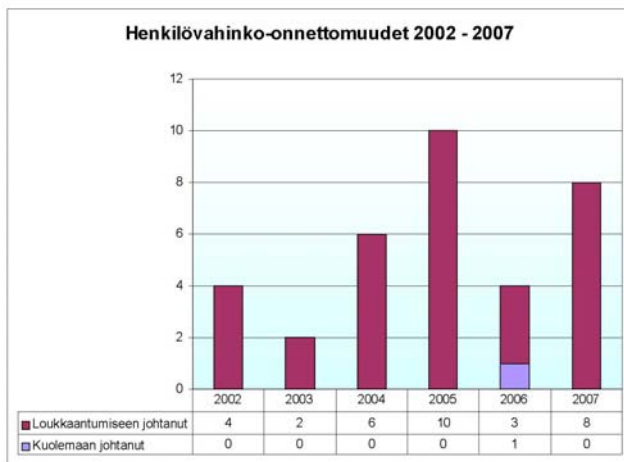
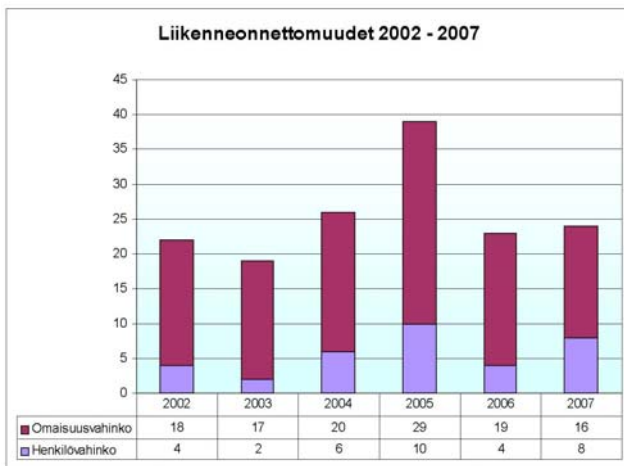
Juvan asukasluvuun suhteutettuna kunnan alueella tapahtui vuosittain keskimäärin 1,81 henkilövahinko-onnettomuutta tuhatta asukasta kohti. Itä-Suomen läänin alueella vastaavat luvut olivat keskimäärin 1,13/1000 as. ja koko maassa 1,27/1000 as. Juvan kunnan alueella tapahtuneiden liikenneonnettomuuksien aiheuttamat kustannukset olivat keskimäärin 6,3 M€ vuodessa, joista kunnalle kohdistuvia kustannuksia voidaan arvioida olevan n. 1,3-1,9 M€.

2.1.3 Rantasalmen kunnan alueella tapahtuneet onnettomuudet

Rantasalmen kunnan alueella tapahtui vuosina 2002 - 2007 yhteensä 153 poliisin tietoon tullutta liikenneonnettomuutta eli keskimäärin 25 onnettomuutta/vuosi. Onnettomuuksien määrä on vaihdellut vuosittain 19 - 39 välillä. Eniten onnettomuuksia tapahtui vuonna 2005, 39 onnettomuutta. Muina vuosina tapahtui alle 25 onnettomuutta.

Henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui yhteensä 34. Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien osuus kaikista onnettomuuksista oli 22,2 %. Vuosittain henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui keskimäärin hieman alle kuusi. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia tapahtui Rantasalmen kunnan alueella tarkasteluaikana vain yksi, eli keskimäärin 0,2 onnettomuutta/vuosi. Onnettomuuksissa kuoli yksi henkilö (1 onnettomuus) ja loukkaantui 46 henkilöä (33 onnettomuutta).

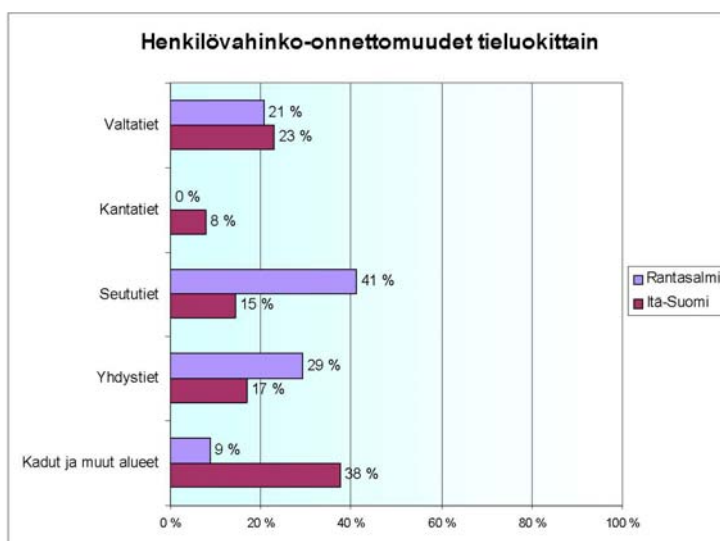
Selkeää trendiä henkilövahinko-onnettomuuksien määrän kehityksessä ei ole nähtävissä tarkasteluvuosien aikana. Vuosi 2005 oli erityisen synkkä, sillä silloin tapahtui 10 henkilövahinko-onnettomuutta, muina vuosina niitä tapahtui 2-8.

Kuva 7. Rantasalmen kunnan alueella vuosina 2002 – 2007 tapahtuneet liikenneonnettomuudet.

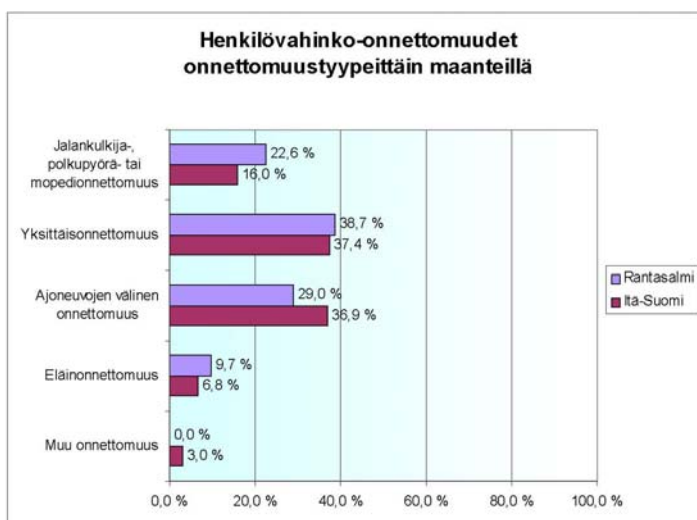
Valtaosa onnettomuuksista tapahtui Rantasalmen kunnan läpi kulkevilla seututeillä (41 %) ja yhdysteillä (29 %). Katuverkolla tapahtui noin 9 % liikenneonnettomuuksista.

Rantasalmen asukaslukuun suhteutettuna kunnan alueella tapahtui vuosittain keskimäärin 1,81 henkilövahinko-onnettomuutta tuhatta asukasta kohti. Itä-Suomen läänin alueella vastaavat luvut olivat keskimäärin 1,13/1000 as. ja koko maassa 1,27/1000 as. Rantasalmen kunnan alueella tapahtuneiden liikenneonnettomuuksista aiheuttamat kustannukset olivat keskimäärin 2,2 M€ vuodessa, joista kunnalle suoraan aiheutuvia kustannuksia voidaan arvioida olleen n. 0,4-0,6 M€.

Kuva 8. Rantasalmella tapahtuneet henkilövahinko-onnettomuudet tieluokittain.

Onnettomuustyypeistä yleisin oli Rantasalmella yksittäisonnettomuus, 39 %, joka kertoo yleensä siitä, että ajonopeus on ollut tilanteeseen nähden liian suuri. Seuraavaksi yleisimmät onnettomuustyytit olivat ajoneuvojen väliset onnettomuudet, 29 %, sekä kevyen liikenteen onnettomuudet, 23 %.

Kuva 9. Rantasalmella tapahtuneiden liikenneonnettomuuksien onnettomuustyytit.

2.2 Liikenneturvallisuustyö

Juvan kunnan vuonna 2002 valmistunut edellinen liikenneturvallisuussuunnitelma sisälsi liikenneympäristön parantamissuunnitelman lisäksi kevyen liikenneturvallisuustyön toimintasuunnitelman. Työssä todettiin, että kunnan tulee perustaa liikenneturvallisuustyöryhmä, johon kuuluu 4-5 jäsentä eri hallintokunnista. Juvan liikenneturvallisuustyöryhmä onkin kokoontunut vähintään kerran vuodessa ja kokouksissa on käyty läpi toteutettuja liikenneturvallisuustoimenpiteitä.

Joroisten ja Rantasalmen edellisissä liikenneturvallisuussuunnitelmissa ei erillistä liikenneturvallisuustyön toimintasuunnitelmaa ollut. Kunnissa ei ole toiminut viime vuosina erillistä liikenneturvallisuusryhmää, vaan liikenneturvallisuustyötä on tehty hallintokunnittain.

Tämän suunnitelman tavoitteena on käynnistää JJR -kuntien yhteinen liikenneturvallisuustyöryhmän toiminta aktiiviseksi.

3 LIKENNETURVALLISUUSTAVOITTEET

Joroisten, Juvan ja Rantasalmen liikenneturvallisuustilanteen kehitykselle asetettavat määrälliset ja toiminnalliset tavoitteet johdettiin valtakunnallisista ja Itä-Suomen läänin tavoitteista.

3.1 Valtakunnalliset ja Itä-Suomeen läänin tavoitteet

Vuoden 2005 lopussa valmistui valtakunnallinen tieliikenteen turvallisuus-suunnitelma vuosille 2006–2010. Siinä uusittiin jo edelliseen suunnitelmaan (2001) sisältynyt pitkän aikavälin liikenneturvallisuusvisio, jonka mukaan ”tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä”. Visiota on konkretisoitu asettamalla välitavoitteita liikenteessä kuolleiden määrälle: vuonna 2010 liikennekuolemien määrä ei saa ylittää 250:tä ja vuonna 2025 liikennekuolemien määrän pitää jäädä alle sadan.

Tavoitteeseen pääsemiseksi on valtakunnallisessa suunnitelmassa määritetty kuusi kärkihanketta/-tavoitetta:

- pääteiden kohtaamisonnettomuuksien vähentäminen
- jalankulku- ja pyöräilyonnettomuuksien vähentäminen asutuskeskuksissa
- nopeuksien hillitseminen
- päihdeonnettomuuksien vähentäminen
- ammattiliikenteen onnettomuuksien vähentäminen
- onnettomuuksien seurausten lieventäminen.

Itä-Suomen läänin liikenneturvallisuussuunnitelmassa 2007-2011 on asetettu samat tavoitteet kuin valtakunnallisessa suunnitelmassa. Tieliikenteen tavoitteiden lisäksi Itä-Suomen läänissä asetettiin tavoitteeksi myös vesi- ja maastoliikenteen onnettomuuksien vähentäminen. Läänitasolla halutaan myös tukea ajatusta ns. nollavisioista, jossa tavoitteena on, ettei kukaan kuole tai loukkaannu vakavasti liikenteessä. Jokainen vakava onnettomuus pyritään ehkäisemään.

Määrälliseksi tavoitteeksi on asetettu kuolleiden ja loukkaantuneiden määrän selvä väheneminen valtakunnalliseen suunnitelmaan suhteutettuna siten, että liikennekuolemia tapahtuu läänin alueella vuonna 2011 enintään 35 ja loukkaantumisia enintään 500.

Kunkin kärkitavoitteen saavuttamiseksi suunnitelmaan on laadittu toimenpidedetaulukko. Suunnitelman toteuttamisessa eri toimijoiden yhteistyö on avainasemassa. Suunnitelman toteutumista seurataan läänin liikenneturvallisuustyöryhmässä.

3.2 JJR -kuntien liikenneturvallisuustavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet

Joroinen, Juva ja Rantasalmi ovat kaikki laajoja maalaiskuntia, joiden monien teiden varsilta puuttuvat kevyen liikenteen väylät ja valaistus. Kevyen liikenteen olosuhteet ja sen turvallisuuden huomiointi ovat mm. näiden seikkojen vuoksi erittäin tärkeitä.

JJR -kunnille asetettiin liikenneturvallisuuden suhteen samat tavoitteet kuin Itä-Suomen läänissä. Lisäksi asetettiin seuraavat lisätavoitteet:

- Kevyen liikenteen olosuhteiden ja turvallisuuden parantaminen.
- Kuntien yhteisen liikenneturvallisuustyöryhmän toiminnan käynnistäminen ja toimintasuunnitelmien toteuttaminen.
- Liikenneturvallisuustyön lisääminen niin seudullisesti kuin kuntien sisällä.
- Ihmisten lähiliikkumisympäristöjen liikenneturvallisuusriskien vähentäminen.
- Kevyen liikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähentäminen taajamissa.
- Esteettömyyden edistäminen sekä liikenneturvallisuuden että liikenneympäristön parantamistyössä.

Määrälliset tavoitteet

Viimeisen kuuden vuoden (2002–2007) aikana on JJR –kuntien alueella kuollut keskimäärin 2,5 henkilöä/vuosi ja loukkaantunut 38,3 henkilöä/vuosi. Valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti JJR -kuntien alueelle on asetettu seuraavat määrälliset liikenneturvallisuustavoitteet:

- vuonna 2010 kuolleiden määrä on seudulla alle 1,7 henkilöä/vuosi ja loukkaantuneiden määrä alle 25,5 henkilöä/vuosi
- vuonna 2025 kuolleiden määrä on seudulla alle 0,6 henkilöä/vuosi ja loukkaantuneiden määrä alle 9,6 henkilöä/vuosi.

Liikenneturvallisuusteemat

Liikenneturvallisuusteema on kohderyhmä tai asia, jolle halutaan antaa erityinen painoarvo seudun liikenneturvallisuustyössä. JJR -kunnissa liikenneturvallisuusteema esitettiin valittavaksi aina kahden vuoden jaksoille.

Vuosien **2009–2010** teemaksi valittiin ”**Kevyt liikenne**”. Teeman valinnalla haluttiin korostaa kevyen liikenteen turvallisuusasioiden tärkeyttä. Valittu teema otettiin huomioon toimintasuunnitelmia laadittaessa.

Etelä-Savo on Suomen maakunnista kaikkein ikääntynein ja kehitys tulee jatkumaan samansuuntaisesti. Tämän vuoksi vuosien **2011–2012** teemaksi päätettiin valita ”**Ikääntyneiden liikenneturvallisuus**”. Tällä teeman valinnalla halutaan korostaa myös esteettömyysasioiden tärkeyttä.

4 LIIKENNETURVALLISUUSTYÖN TOIMINTASUUNNITELMA

4.1 Liikenneturvallisuustyöryhmä

JJR -kuntien liikenneturvallisuustyötä ohjataan ja seurataan liikenneturvallisuustyöryhmässä, jonka kokoonpano päätettiin työn aikana. Ryhmään kuuluu hallintokunnista edustajat, jotka vastaavat liikenneturvallisuustyön organisoinnista omassa hallintokunnassa. Lisäksi ryhmään kuuluvat eri sidosryhmien edustajat.

Ryhmän kokoonpano hyväksyttiin Rantasalmen teknisessä lautakunnassa 11.9.2009 ja kunnanhallituksessa 22.9.2009 Ryhmän toiminnalle on siten päättäjien hyväksyntä. Ryhmä nimetään ja kokoonpano tarkistetaan aina valtuustokausien alussa. Ryhmän kokoonpano on seuraava:

Merja Koivula-Laukka, pj.	Tekniikka, JJR
Hannu Kapanen	Tekniikka, JJR
Päivi Toivari	Kuljetussihteeri, Juva
Olli Kossila	Sivistys, JJR
Satu Auvinen	Perusturva, JJR
Kaj Pirinen	Kaavoitus, Juva
Asko Valtonen	Pelastustoimi, JJR
Kaija Savolainen	Autokoululiitto
Ahti Myllys	SKAL

Lisäksi liikenneturvallisuustyöryhmän kokouksiin kutsutaan Tiehallinnon, lääninhallituksen, Liikenneturvan ja poliisin edustajat. Tarvittaessa kokouksiin voidaan kutsua lisäksi alueen suurten yritysten edustajia.

4.2 Ryhmän toimintamalli

Kunnan työryhmän toimintaa ohjaa puheenjohtaja, joka

- vastaa ryhmän koollekutsumisesta ja kokousten järjestämisestä
- välittää tietoa hallintokuntien vastuuhenkilöille sekä sidosryhmille (työryhmän jäsenet) sekä
- vastaa ryhmän toiminnan tiedottamisesta sekä sisäisesti että ulkoisesti.

Liikenneturvallisuustyöryhmän jäsenet toimivat oman hallintokuntansa/organisaationsa edustajina ja välittävät tietoa ryhmässä käsitellyistä ja päätetyistä asioista omassa hallintokunnassa/organisaatiossa. Hallintokuntakohtaisesti voidaan kokoontua käsittelemään kyseisen sektorin asioita työryhmän edustajan johdolla.

Ryhmän tavoitteena on kokoontua vähintään kaksi kertaa vuodessa, tarvittaessa useammin. Ryhmän tehtävät ovat:

- Liikenneturvallisuu­styön suunnittelu ja vastuun jakaminen hallintokunnille
- Liikenneturvallisuu­styön toimintasuunnitelmien toteutumisen seuranta
- Toimintasuunnitelmien ylläpito ja päivitys tarpeen mukaan
- Liikenneturvallisuu­stilanteen seuranta
- Ajankohtaisten liikenneturvallisuu­sasioden käsittely (mm. aloitteet)
- Liikenneturvallisuu­sasioista tiedottaminen
- Tavoitteiden tarkistaminen 1-2 vuoden väliin
- Liikenneturvallisuu­steeman valinta kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

4.3 Toimintasuunnitelmat

4.3.1 Yleishallinto

Yleishallinnon tehtävänä on tukea mahdollisimman laadukasta liikenneturvallisuu­styötä kunnissa ohjaamalla riittävästi resursseja toimintaan sekä sitouttaa kuntien koko henkilöstö liikenneturvallisuu­styöhön omalta osaltaan. Tämän lisäksi yleishallinnossa seurataan liikenneturvallisuu­stilannetta ja aiheeseen liittyvää palautetta ja saatetaan asiat käsiteltäväksi liikenneturvallisuu­styöryhmään. Keskeisinä viranhaltijoina ovat kunnanjohtajat sekä hallintojohtajat. Yleishallinnon toimintasuunnitelmataulukko on esitetty liitteessä 1.

4.3.2 Tekninen toimi

Tekninen toimi vastaa siitä, että liikenneväylät ja alueet ovat turvallisesti liikennöitävässä kunnossa sisältäen suunnittelun, toteutuksen ja kunnossapidon. Liikennesuunnittelussa on tärkeä ottaa huomioon kaikki kulkumuodot: autoilu, joukkoliikenne, jalankulku ja pyöräily. Yleisenä suuntauksena koko maassa on nopeusrajoitusten laskeminen katuverkolla.

Turvallista ympäristöä luodaan ja ylläpidetään teknisessä toimessa toteuttamalla liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä rahoituksen puitteissa ja ajantasaisen liikenneturvallisuu­suunnitelman mukaisesti.

Teknisen toimen henkilöstön tietämystä lisätään. Teknisen toimen toimenpidesuunnitelma on liitteessä 1.

Liikenneturvallisuu­suus kaavoituksessa

Liikenneympäristön turvallinen suunnittelu aloitetaan jo kaavoitusvaiheessa, jolloin tehdään oleelliset maankäytön ratkaisut. Maankäytön suunnittelussa aluevarauksilla ja toimintojen sijoittamisella luodaan tarpeet liikenneverkolle ja vaikutetaan siten liikenneturvallisuu­teen pitkälle tulevaisuuteen. Tavoitteena on kehittää maankäyttöä niin, että autoliikenteen kasvu voidaan minimoida. Mitä aikaisemmassa kaavoitusvaiheessa liikenneturvallisuu­snäkö-

kohdat otetaan tarkasteluun mukaan, sitä parempaan lopputulokseen voidaan päästä.

Liikenneturvallisuus on mainittu myös maankäytön lainsäädännössä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti on kaavoitus hoidettava vuorovaikutteisesti. Kaavoja laadittaessa on mahdollistettava aito vuorovaikutteinen tilanne, jossa kaikille niille osallisille, joiden elämään kaavalla on vaikutusta, tulee luoda mahdollisuus lausua mielipiteensä kaavasunnitelmista; (kuntalaiset, kunnan asiakkaat, kunnan eri hallinnon alojen edustajat sekä lautakunnat, kylätoimikunnat, maanomistajat ja -haltijat, yritykset ja yhteisöt jne.)

Samalla tavoin kunnassa laadittavista katu-, tie- ja yleisten alueiden suunnitelmista tulee tiedottaa ja mahdollistaa osallisten vuorovaikutus ja mielipiteen esille tuomisen mahdollisuudet.

Liikenneturvallisuus on keskeinen osa eri kaavatasojen suunnittelua, niin *maakuntakaavoissa* (entinen seutukaava), *yleiskaavoissa*, ja erityisesti *asemakaavoissa*.

Maakuntakaavoihin tulee merkitä valtakunnallisten tavoitteiden (VAT) mukaiset valtakunnallisesti sekä seudullisesti merkittävät liikenneyhteydet; valtatie, maantiet, kantatiet, rautatiet, laivojen syväväylät; erityyppiset reitit kuten; vene, kanootti, moottorikelkka, retkeily yms. reitit.

Yleiskaavoihin merkitään edellä maakuntakaavoissa todettujen liikenneyhteyksien lisäksi kunnan sisäiset eri asuinalueet ja maankäyttömuodot toisiinsa liittävät moottoriliikenteen sekä myös valtateiden rinnalle tai niiden läheisyyteen tai erillisinä sijoittuvat kevyenliikenteen yhteystarpeet sekä se kuinka eri liikennemuodot on tarkoitettu risteämään keskenään. Katu ja kevyenliikenteen yhteydet ja verkostot esitetään korttelin tarkkuudella.

Asemakaavoihin merkitään edellä maakuntakaavassa ja yleiskaavoissa todetut liikennemuotojen tilanvaraukset siten, että niiden tarvitsemat maa-alueet ovat riittävät ja tarkoin varatut käyttötarkoitustaan varten. Kaikille tonteille tulee asemakaavaan merkitä ajoyhteys sekä korttelialueiden sisäiset ja korttelialueet ja virkistys yms. toisiinsa liittävät kevyenliikenteen yhteydet.

Uusia kaavoja laadittaessa sekä olemassa olevia kaavoja muutettaessa tulee aina pyrkiä siihen, että eri maankäyttömuodot sijoittuisivat laadittavassa kaavassa (maankäyttösuunnitelmassa) siten, että ne eivät synnytä minkään tyyppistä tarpeetonta liikennettä. Lisäksi sellaiset toiminnot, jotka itse toiminnallaan taikka niiden vaatimat huolto, logistiikka tai asiakas yhteystarpeet aiheuttavat muulle maankäytölle, asukkaille tai luonnolle haitallista häiriötä melun, pölyn hajun yms. muodossa, sijoittuisivat tarkoituksen mukaisille alueille esim. valtateiden varsille eritasoliittymien ympäristöön, rautatien varrelle ja jos tarvetta syväsataman äärelle.

E erityisen tärkeää on ottaa huomioon kaavoituksessa keskusta-, ja asutusalueilla liikuntarajoitteisten, lasten ja vanhusten liikenneturvallisuus. Edellä mainituilla alueilla tule katupoikkileikkausten ja tien geometrian suunnittelulla aikaansaada vaikutus, joka ei yllytä ja parhaassa tapauksessa myöskään mahdollista yli 40 km/h ajonopeuksia moottoriajoneuvoilla. Jos mahdollista valtateiden, maanteiden, kantateiden ja kunnan katujen tulee ristettä toisensa eritasossa. Samalla tavoin tulisi vilkkaampien teiden ja kevyenliikenteen risteämiset toteuttaa eri tasossa siten, että kevyenliikenteen reitit ohjataan eritasoratkaisuun siten, että jalan ja polkupyörällä kulkevat eivät hakeudu ylittämään moottoriajoneuvoille tarkoitettua tietä tasossa.

Mikäli kevyt- ja moottoriajoneuvoliikenteen risteäminen on toteutettavissa vain tasossa, tulee näkemät risteysalueilla toteuttaa molemmat liikennemuodot huomioon ottaen toteuttaa siten, että tien ylittäminen tai risteäminen on niin turvallista kuin mahdollista.

Samalla tavoin moottori- ja raideliikenteen tasoliittymissä tulee ottaa näkyvät toteuttaa siten, että tielle liittyminen tai risteäminen on niin turvallista kuin mahdollista.

4.3.3 Perusturvatoimi

Perusturvatoimen palveluja käyttävät kaikki kuntalaiset jossain vaiheessa elämänsä aikana. Perusturvan henkilöstö kohtaa näin laajan joukon eri-ikäisiä kuntalaisia ja mahdollisuudet liikenneturvallisuustyölle ovat hyvät.

Äitiys- ja lastenneuvolassa vanhempia opastetaan lapsen turvalliseen kuljetamiseen ja apuvälineisiin (turvakaukalot, turvaistuimet, pyöräilykypärät jne.). Päiväkodissa aloitetaan liikennesääntöjen opettelu leikkien avulla sekä harjoitellaan turvallista liikkumista ja opastetaan turvavälineiden käyttöön. Vanhempia tiedotetaan ja opastetaan vanhempainilloissa.

Aikuisväestön liikenneturvallisuustietämyksen lisäämistä ja asennekasvatus- ta tehdään lääkärin, terveydenhoitajien ja sairaanhoitajien vastaanotoilla kertomalla mm. lääkkeiden vaikutuksesta ajokykyyn, turvavälineistä ja ajokyvyn arvioinnista. Onnettomuuksien uhrien kanssa käydään läpi onnettomuustilanne ja arvioidaan onnettomuuden ehkäisymahdollisuuksia. Työmatkaturvallisuuden lisäämistä tehdään yhteistyössä työterveyden ja työnantajien kanssa.

JJR -kunnissa on vanhusten kohtaamispaikkoja (Ikäimmeisten infot), jotka ovat maksuttomia kohtaamispaikkoja omassa kodissaan asuville ikäihmisille. Kohtaamispaikoissa eri asiantuntijat kertovat mm. turvalliseen liikkumiseen ja kotona asumiseen liittyvistä asioista. Kotihoidon henkilöstö opastaa ja hoitaa kotona asuvia vanhuksia ja kotihoidon henkilöstön ammattitaito on avainasemassa myös turvalliseen liikkumiseen opastettaessa. Lisäksi vanhusten luokse tehdään ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä fysioterapeutin ja kotihoidon toimesta. Näissä tapaamisissa (kohtaamispaikat, kotihoito ja kotikäynnit) vanhuksia muistutetaan ja opastetaan turvavälineiden käytöstä, asianmukaisista varusteista ja puhutaan mm. lääkkeiden ja iän vaikutuksista liikkumiseen. Henkilöstön oma osaaminen ja koulutus on tärkeä.

Liikkumisesteisten henkilöiden liikkuminen pyritään ottamaan huomioon nykyistä paremmin jo suunnitteluvaiheessa mikä edellyttää yhteistyötä teknisen toimen ja Tiehallinnon kanssa. Erityisesti esteetön lähiliikkumisympäristö luo kaikille liikkumismahdollisuudet ja pitää mm. vanhukset toimintakykyisenä pidempään. Väestön ikääntyessä tulee jatkossa varautua yhä suurempaan liikkumisesteisten määrään.

Perusturvatoimi käsittää JJR -kunnissa perusterveydenhuollon (Joroinen ja Juva), vanhusten palvelut, sosiaalitoimen, lasten päivähoidon, kehitysvam- mahuollon ja vammaispalvelut.

Kaiken ikäisten kuntalaisten hyvä terveys, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja kuntouttava työtoiminta estävät kaatumis- ja liikennetapaturmia. Perusturvan toimialan toimintasuunnitelma keskittyy ensisijaisesti kevyenliikenteen liikenneturvallisuuteen (teemavuosi 2009-2010).

Kouluterveydenhuollon suunnitelmassa tullaan ottamaan kantaa koululaisten liikenneturvallisuustyön tehostamiseen.

Perusturvatoimen toimintasuunnitelma on esitetty liitteessä 1.

4.3.4 Sivistystoimi

Sivistystoimi JJR -kunnissa pitää sisällään opetustoimen, kirjasto- ja kulttuuritoimen sekä vapaa-aikatoimessa (sisältää nuoriso- ja liikuntatoimet). Pie-nissä kunnissa tehokkaan ja vaikuttavuudelta mahdollisimman laajalle ulot-tuvan toiminnan perusedellytys on yhteistyö eri yksiköiden kanssa niin toi-minnan suunnittelussa kuin myös sen toteuttamisessa.

Opetustoimessa jatketaan neuvolatyössä ja päivähoidossa aloitettua liiken-nevalistus- ja kasvatustyötä. Esiopetuksen ja perusopetuksen osalta liiken-neturvallisuustyön lähtökohtana on valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa (2004) oleva aihekokonaisuus ”Turvallisuus ja liikenne”. Aihe-kokonaisuudet toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökul-mista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla ja niiden tulee näkyä koulujen koko toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien toteuttamisesta erilaisiin tapahtumiin, juhliin ja teemapäiviin liittyen määritellään tarkemmin koulujen vuosittaisissa työsuunnitelmissa.

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Liikenteen osalta tavoitteena on se, että oppilas oppii toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä ja vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen. Pääsisältöinä ovat keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt, muut huomioiva liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet, lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen, turvallisuutta edistävät palvelut sekä kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämiseksi.

Opetusmenetelminä käytetään mahdollisimman paljon käytännön havainnointia (esim. koulumatkakartoitus) ja monipuolista toimintaa (teemapäivät, retket). Koulun sisällä tapahtuvassa opetuksessa käytetään mm. Liikenneturvan tuottamaa mahdollisimman monipuolista ja ajan tasalla olevaa aineis-toa, videoita, internetiä. Näitä pidetään esillä myös kirjastossa.

Opettajien koulutustilaisuuksien yhteydessä käsitellään myös liikenneturval-lisuutta koskevia asioita, kuten myös koulujen vanhempainilloissa. Kouluille pyritään tekemään koulujen liikennesuunnitelmat yhteistyössä Liikenneturvan kanssa valtakunnallisen liikenneturvallisuustyön tavoitteen mukaisesti.

Vapaa-aikatoimen toiminnassa liikenneturvallisuus kulkee yhtenä toiminta-muotona läpi sekä liikunta- että nuorisotyön. Liikenneturvallisuuden osalta painopiste on nuorisotyössä. Esim. nuorison kokoontumistiloissa keskustel-laan nuorten kanssa liikennekäyttäytymisestä ja -säännöistä sekä liikenne-kulttuurista yleensä. Varsinaisten teemakeskustelujen lisäksi liikenneturvalli-suus on osana toiminnan ”arkea”. Asenteita muokatessa nuorten omaan toimintaan mukaan meneminen on ensiarvoista ja luontevaa yhteistoimintaa.

Sivistystoimen toimintasuunnitelma on esitetty liitteessä 1.

4.4 Yhteistyökumppanit

Liikenneturva

Liikenneturva toimii kuntien liikenneturvallisuustyön tukena huolehtimalla ennaltaehkäisevästä liikennevalistuksesta tiedottamalla, kampanjoimalla, tukemalla eri ikäryhmien liikennekasvatusta sekä järjestämällä koulutusta yhteistyössä alan viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Liikenneturvan tarjoamia palveluja esiteltiin liikenneturvallisuustyöryhmälle työn aikana.

Liikenneturvan materiaali on vapaasti käytettävissä (lähde tulee kuitenkin mainita) Internet-sivustolla www.liikenneturva.fi. Useat hallintokuntien toimintasuunnitelmissa esitetyt toimenpiteet toteutetaan Liikenneturvan palveluja ja aineistoja hyödyntämällä ja Liikenneturvan edustaja kuuluu liikenneturvallisuustyöryhmään. Kunta ottaa yhteyttä Liikenneturvan edustajaan tilaisuuksia järjestäessään.

Yhteyshenkilö: Reijo Tarkiainen, Liikenneturvan Mikkelin toimisto

Poliisi

Poliisilla on lakiin perustuva velvollisuus huolehtia kansalaisten liikenneturvallisuudesta. Poliisi keskittyy omassa työssään nopeusvalvontaan, päihteiden ja turvalaitteiden käytön valvontaan sekä riskikuljettajiin. Poliisin tehtävänä on puuttua myös muuhun liikennesääntöjen vastaiseen käyttäytymiseen.

Liikenneturvallisuustyötä tekevät sekä paikallispoliisi että liikkuva poliisi. Paikallispoliisi valvoo liikennettä pääasiassa taajamissa ja liikkuva poliisi ensisijaisesti pääteillä. Liikkuva poliisi huolehtii myös EY-säädöksiin perustuvasta erityisosaamista ja -kalustoa vaativasta raskaan liikenteen valvonnasta.

Yhteyshenkilö: Heikki Nikulainen, Mikkelin kihlakunnan poliisilaitos

Tiehallinto

Tiehallinnon Kaakkois-Suomen tiepiirin edustaja osallistuu kunnan liikenneturvallisuustyöryhmän kokoukseen tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on, että Tiehallinnolla ja kunnan liikenneturvallisuusryhmällä on kerran vuodessa ainakin yksi tapaaminen. Tiehallinnon rooli on suurin liikenneympäristön ja maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa.

Yhteyshenkilö: Jussi Pitkälahti, Kaakkois-Suomen tiepiiri

Yritykset

Kuntien alueella toimivien yritysten ja elinkeinoelämän edustajia esitetään kutsuttavaksi mukaan liikenneturvallisuustyöryhmään ja jatkossa myös toimintaan. Yrityksillä on hyvät mahdollisuudet edistää liikenneturvallisuusasetta työpaikoilla ja esim. tukemalla työntekijöiden turvavälineiden käyttöä tai laatimalla yrityskohtainen liikenneturvallisuussuunnitelma, jolle on olemassa Liikenneturvan toimesta laadittu malli. Yrityksen saama hyöty liikennetapaturmien ehkäisytyössä konkretisoituu erityisesti lyhentyvinä työkyvyttömyysaikoina ja säästöinä työterveyshuollossa. Lisäksi liikenneturvallisuusasioiden huomioon ottaminen nostaa yrityksen imagoa.

Yhdistykset ja järjestöt

Aktiiviset yhdistykset ja järjestöt ovat erinomaisia yhteistyökumppaneita kunnan liikenneturvallisuustyössä. Järjestöjen ja yhdistysten kautta voidaan tavoittaa erilaisia tienkäyttäjryhmiä (lapset, nuoret, vanhukset jne.) ja luoda liikenneturvallisuuden edistäminen osaksi järjestön toimintaa. Potentialisten järjestöjen kartoittaminen kunnassa on yleensä melko helppoa ja yhteistyötä on tehty usein jo aikaisemmin muiden asioiden puitteissa.

5 LIKENNETURVALLISUUSTYÖN SEURANTA

Liikenneturvallisuustyön seurannassa tärkeintä on liikenneturvallisuustyöryhmän säännöllinen kokoontuminen. Koollekutsujana toimii puheenjohtaja. Kokouksissa seurataan hallintokuntien toimenpidesuunnitelmien toteutumista ja suunnitellaan tulevia teemoja, toimenpiteitä, tapahtumia, koulutusta ja käsitellään ajankohtaisia asioita. Tärkein seurantatyökalu on hallintokunta-kohtaiset liikenneturvallisuustyön toimintasuunnitelmat, joita voidaan pitää yllä sähköisesti ja joihin myös merkitään toteutuneet toimenpiteet.

Liikenneturvallisuustilanteen seuranta varten on olemassa erilaisia mittareita. Liikenneturvallisuustyöryhmässä päätetään, mitä mittareita seurataan. Suositeltavaa on käydä säännöllisesti läpi esimerkiksi seuraavassa taulukossa 1 esitettyjä asioita, jotta mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida ajoissa. Maanteiden onnettomuustiedot on saatavissa Tiehallinnolta ja Itä-Suomen läänin liikenneturvallisuustoimijahankkeen nettisivuilta (www.itatoimija.fi). Katu- ja yksityistieverkon onnettomuustiedot ovat yleensä kunnan ja poliisin tiedossa. Heijastimen ja pyöräilykypärän käyttöasteen seuranta tehdään ajoittain Liikenneturvan toimesta. Käyttöaste-laskentoja voidaan kunnissa tehdä omatoimisesti ja vapaamuotoisesti esimerkiksi aktiivisten järjestöjen ja/tai koululaisten ja opiskelijoiden toimesta. Tietoa ylinopeuksista ja rattijuopumuksista saadaan poliisilta.

Kuntien liikenneturvallisuustyöhön on saatavissa tukea Itä-Suomen liikenneturvallisuustoimija –hankkeesta (*yhteyshenkilö Kyllikki Komulainen, Savo-Karjalan tiepiiri*).

Seurattava tavoite	Mittari / toimenpide
Liikennekuolemien vähentäminen	Kuolemaan johtaneet onnettomuudet [kpl/vuosi] Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet [kpl/vuosi] Onnettomuuksien kasautumapisteet
Onnettomuuksissa loukkaantuneiden määrän väheneminen	Henkilövahingot (loukkaantuneiden lukumäärä) [kpl]
Turvallisen liikennekäyttämisen ja suojavarusteiden käytön edistäminen sekä ylinopeuksien vähentäminen	Heijastimen käyttöaste [%] Pyöräilykypärän käyttö [%] Kiinnijääneet rattijuopot [%] Taajamassa nopeusrajoituksen ylittävien osuus [%]
Liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden toteuttaminen	Sähköisen toimenpidetaulukon seuranta ja ylläpito
Liikenneturvallisuuden arvostuksen lisääminen ja sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin	Liikenneturvallisuussuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen Kunnan liikenneturvallisuusryhmän säännölliset kokoontumiset

LIITTEET

LIITE 1: Liikenneturvallisuuustyön toimintasuunnitelmat

YLEISHALLINNON TOIMINTASUUNNITELMA

Kohderyhmä	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho/ vastuuhenkilö	Seuranta/ Toteutus
Kunnanviraston työntekijät	Pyöräilykypärän käyttö <ul style="list-style-type: none"> - luoda käyttäjäystävällinen ilmapiiri Liikenteen epäkohtien esille nostaminen esim. kunnanviraston läheisyydessä	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntapäivien teemaiskut - yleinen keskustelu - kirjalliset esitteet, esim. kahvihuoneeseen 	kevät, kesä	henkilöstö	
Liikenneturvallisuustyötä tekevät hallintokunnat	Liikenneturvallisuustyön mahdollistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - riittävien resurssien varaaminen liikenneturvallisuustyöhön 	jatkuva	kunnanjohtajat	

TEKNISEN TOIMEN TOIMINTASUUNNITELMA

Kohderyhmä	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho/ vastuuhenkilö	Toteutunut
Koululaiset	<ul style="list-style-type: none"> Vaarojen vähentäminen koulureiteillä ja koulujen piha-alueilla 	<ul style="list-style-type: none"> Vaaranpaikkojen jatkuva kartointus (esim. näkemäesteet) ja niiden poistaminen Muun liikenteen varoittaminen 	jatkuva	<ul style="list-style-type: none"> Tekninen toimi/kuntatek-niikka Koulut Vanhemmat 	
Vanhukset	<ul style="list-style-type: none"> Turvallinen ja esteetön liikkuminen teillä, kaduilla ja kevyenliikenteen väylillä ja pihoilla 	<ul style="list-style-type: none"> Ongelmapaikkojen kartointus Toimenpideohjelman teko ja päivitys Ongelmapaikkojen kunnostus 	jatkuva	<ul style="list-style-type: none"> Tekninen toimi/kuntatek-niikka Koulut Perusturva Vanhusneuvostot 	
Kuntalaiset	<ul style="list-style-type: none"> Liukastumisonnettomuuksien vähentäminen Liikennenopeuksien hallinta 	<ul style="list-style-type: none"> Liikennesääntöjen noudattaminen Keliolosuhteiden seuranta ja ennakointi etenkin liukkaudentorjunnassa Liikennekäyttäytymisen valvonta Rakenteelliset toimenpiteet (hidasteet) 	Jatkuva	<ul style="list-style-type: none"> Tekninen toimi/kuntatek-niikka Tiehallinto Poliisi Kiinteistöjen omistajat ja hoitajat Tienkäyttäjät Tien- ja kadunpittäjä 	
Tekninen henkilöstö ja urakoitsijat	<ul style="list-style-type: none"> Liikenteen ohjauksen asiallinen toteuttaminen Työntekijöiden liikenneturvallisuus-koulutus 	<ul style="list-style-type: none"> Noudatetaan annettuja ohjeita ja määräyksiä Tehdään liikenteenjärjestelysuunnitelmat Järjestetään työntekijöiden tieturva / kataturva-koulutus (myös kausityöntekijät) Käytetään henkilökohtaisia suojavälineitä 	Jatkuva	<ul style="list-style-type: none"> Tekninen toimi/kuntatek-niikka Tien- ja kadunpittäjä Liikenneturva 	

PERUSTURVAN TOIMINTASUUNNITELMA

Neuvola, päivähoito ja esikoulu

Kohderyhmä	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho/ vastuuhenkilö	Seuranta
Äitiys- ja lastenneuvolan asiakkaat	Vanhempien tietoisuus lasten turvalisesta kuljettamisesta sekä omasta turvallisesta liikkumisesta	Vanhempien opastus pikkulapsen kantamiseen lähellä kehoa. Ohjeet lasten turvaistuinten ja pyöräilykypärän (lapsi sekä aikuinen) käytöstä pyörällä kuljettaessa, heijastimen käyttö.	Jatkuva	Lastenneuvolan terveydenhoitajat	
Varhaiskasvatus	Vanhempien tietoisuus lasten turvalisesta kuljettamisesta. Lasten turvalliseen liikkumiseen opastaminen.	Ohjeet lasten turvaistuinten ja pyöräilykypärän (lapsi sekä aikuinen) käytöstä pyörällä kuljettaessa, heijastimen käyttö. Hoitoaikana hoitopaikan piha-alueen ulkopuolella liikuttaessa (kävellen) lapsilla ja hoitohenkilöstöllä käytössä heijastinliivit. Lasten opettaminen kevyenliikenteen väylien ja suojatien käyttöön. Opastusta liikenteen havainnoimiseen. Hoitopäivän aikana lapsiryhmät ja hoitajat eivät pyöräile.	Jatkuva	Varhaiskasvatuksen työntekijät	
Esikoululaiset	Vanhempien tietoisuus lasten turvalisesta kuljettamisesta. Lasten turvalliseen liikkumiseen opastaminen.	Ohjeet ja valvonta lasten pyöräilykypärän ja pyörän valojen käytössä, heijastimen käyttö. Esiopetusaikana päiväkodin piha-alueen ulkopuolella liikuttaessa (kävellen) lapsilla ja hoitohenkilös-	Jatkuva	Lastentarhanopettajat (esiopetuksen työntekijät)	

		töllä käytössä heijastinliivit. Lasten opettaminen kevyenliikenteen väylän ja suojatien käyttöön. Opastusta liikenteen havainnoimiseen. Hoitopäivän aikana lapsiryhmät ja hoitajat eivät pyöräile.			
--	--	--	--	--	--

Vanhusväestö

Kohderyhmä	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho/ vastuuhenkilö	Seuranta
Henkilöstö, sosiaali- ja terveystoimi	Turvallinen liikkuminen työpaikan ja kodin välillä sekä työkohteiden välillä.	Turvavöiden käyttö. Pyöröilykypärän käyttöön kannustaminen. Heijastimen käyttö. Riittävän matkajan varaaminen.	Jatkuva	Jokainen itse	
Vanhusasiakkaat	Vanhusten turvallinen, omaehtoinen liikunta	Ikäimmeisten infoissa ja kotihoiodossa kannustetaan liikkumaan sauvakävellen ja kävellen. Ohjataan pyöräilykypärän ja heijastimen käyttöön. Opastetaan kenkiin asennettavien liukuesteiden käyttöön.	Vuodenaikojen mukaan, jatkuva	Ikäimmeisten infojen ja kotihoiodon henkilöstö	
Kotihoiodon henkilöstö	Turvallinen liikkuminen työpaikan ja kodin välillä sekä työkohteiden välillä.	Liikuttaessa työaikana pyörällä henkilöstön käytettävä pyöräilykypärää ja heijastinliiviä (työnantajan hankkimat) . Turvavöiden käyttö autossa.	Jatkuva	Kotihoiodon esimiehet	

Vammaispalvelut

Kohderyhmä	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho/ vastuuhenkilö	Seuranta
Liikkumis- ja toimintaesteiset henkilöt	Turvallinen liikkuminen apuvälineillä ja/tai avusteisesti.	<p>Apuvälineiden (pyörätuoli ym.) kunnon varmistaminen. Heijastinnauhojen käyttöön opastaminen. Kevyenliikenteen ja suojateiden käyttöön opastus</p> <p>Vaikuttaminen esteettömän liikkumisen mahdollistaviin kevyenliikenteen ratkaisuihin.</p>	Jatkuva	Vammaisten henkilöiden kanssa työskentelevät: fysioterapeutit, kotihoidon henkilöstö, VPL päättöksiä tekevät sos. työntekijät Lausuntoja antava perusturvan yhteislautakunta, perusturvan toimialajohtaja	

SIVISTYSTOIMEN TOIMINTASUUNNITELMA

Kohderyhmä	Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho/ vastuuhenkilö	Seuranta/ Toteutus
0 luokka	<ul style="list-style-type: none"> -turvallinen liikkuminen liikenteessä ja koulumatkoilla -leikki- ja liikennealueen erottaminen -liikennemerkkit tutuiksi -liikennevalot tutuiksi -liikennetietämyksen lisääminen -heijastimen käytön sisäistäminen -kouluun lähtijöille kertausta 	<ul style="list-style-type: none"> -liikenteessä kulkeminen (esim. retkillä) -esim. pyörätie, suojatie, lapsia liikenteessä -vihreä, punainen -turvavälineet: turvavyö, pyöräilykypärä -kaikille heijastimet, sen käytön opettelua -koulumatkan kulkeminen vanhempien kanssa, tietojen kertaaminen ennen koulun alkua 	toteutus kaikissa pitkin vuotta	vanhemmat, opettajat, rehti- tori, kuljetus- sihteeri, koulukuljettajat	
1.-2. luokka	<ul style="list-style-type: none"> -turvallinen liikkuminen koulumatkoilla ja liikenteessä -suojatien ja kevyen liikenteen väylän käytön opettelua -jalankulkijaa ja pyöräilijää koskevien liikennemerkkien tunteminen -heijastimen käyttö -koulukuljetuksessa kulkeminen ja odottaminen oikein -pyöräilykypärän käyttö , kouluun tullaan vasta 3. luokalla pyörällä, ellei toisin sovita 	<ul style="list-style-type: none"> -liikenteessä kulkeminen retkien yhteydessä opettajan johdolla -liikennemerkkien opettelua -kaikille heijastimet, sen käytön opettelua -kypärän käyttöpakko koulumatkoilla 	toteutus kaikissa pitkin vuotta	vanhemmat, opettajat, rehti- tori, kuljetus- sihteeri, koulukuljettajat	
3.-4. luokka	<p>Kerrataan jalankulkijaa koskevat liikennemerkkit ja säännöt.</p> <p>MINÄ PYÖRÄILIJÄNÄ</p> <p>Pyöräilijää koskevat liikennemerkkit ja -säännöt.</p>	<p>Koulun säännöissä veloitetaan kaikkia käyttämään kypärää.</p> <p>Sisältöjä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pyöräilykypärän käyttö - muut pyöräilijän turvavarusteet 		Opettajat	Opettajat, vanhemmat

	<p>Turvallisuus pimeällä</p> <p>Koulukuljetuksen säännöt, linja-autolla liikkuminen.</p> <p>Liikenneturvallisuuspäivän tai -viikon järjestäminen mahd. mukaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liikennemerkkit ja -säännöt - pyöräilytaitoja - yksinkertaisia pyörän huoltotoimenpiteitä <p>Heijastimen käyttö. Pyörän valot ja heijastimet.</p> <p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> - poliisi vierailee - kuljetussihteeri/ kouluautonkuljettaja vierailee - pyöräilijän ajotaitorata - pyörälenkki liikennesääntöjä kerran - pyörän ”katsastus” - heijastinhuone - heijastinaskartelu 		<p>Opettajat, vanhemmat, kouluauton kuljettajat</p> <p>Opettajat, vanhemmat</p> <p>Opettajat, vanhemmat, koulukuljettajat</p> <p>Opettajat, yhteistyötahot</p>	
<p>5.–6. luokka</p>	<p>Osataan jalankulkijaa ja pyöräilijää koskevat liikennesäännöt ja -merkit</p> <p>Ymmärretään oman toiminnan merkitys liikenteessä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - näkyminen pimeällä - liukkaan kelin huomiointi - ennalta-arvaamaton käyttäytyminen 	<p>Kerrataan säännöt ja merkit sekä omaan koulumatkaan liittyvät liikenteelliset asiat (koulukohtaiset erityispiirteet huomioiden)</p> <p>Kerrataan heijastimen ja valojen käyttäminen, tutustutaan talven vaatimuksiin, pohditaan omaa liikennekäyttämistä muiden tielläliikkujien kannalta</p>	<p>syksy, kevät</p> <p>syksy, talvi</p>	<p>opettajat, vanhemmat</p> <p>opettajat</p>	<p>oppitunnit, poliisin vierailu, teemapäivät tiedotteet koteihin</p> <p>oppitunnit, teemapäivät</p>

	<p>Osataan käyttäytyä asiallisesti ja turvallisesti julkisissa kulkuneuvoissa</p> <p>Pyörän kunnosta huolehtiminen</p>	<p>Kerrataan hyvät ja turvalliset tavat julkisissa kulkuneuvoissa; paneudutaan niihin aina julkisilla matkustettaessa esim. luokkaretki</p> <p>Kerrataan pyörän pakollinen varustus, tutustutaan pyörän huoltoon ja kunnossapitoon</p>	<p>syksy/ retket</p> <p>kevät</p>	<p>opettajat</p> <p>opettajat, vanhemmat</p>	<p>oppitunnit, retket</p> <p>oppitunnit, teemapäivät</p>
<p>7.-9. luokka</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Suuri osa 7.luokkalaisista on ensimmäistä kertaa koulukuljetuksessa. Liikenneonnettomuudet koulumatkalla saatava estettyä. - Kerrataan kävelijän ja pyöräilijän turvavarustus ja liikennekäyttäytyminen - Uutena asiana veneilijän, mopoilijan, traktorin-kuljettajan, autoilijan ja mopoautoilijan turvavarustus ja liikennekäyttäytyminen - Miten toimitaan ja annetaan ensiapua vaara- ja liikenneonnettomuustilanteessa - Lainsäädäntö - Noudattavat koulun järjestyssääntöjä - Noudattavat kuljetuksessa annettuja ohjeita 	<p>Tehostettu kasvatus/opetus liikenneasioissa</p> <p>Heti ensimmäisenä päivänä kiinnitetään oppilaiden huomiota liikenneturvallisuuteen ja vaaroihin, joita koulumatkalla on. Kerrotaan varoitukseksi onnettomuuksista, joita on mahdollisesti aikaisemmin tapahtunut.</p> <p>Terveystiedon opetus, liikunnan opetus ja siirtymiset paikasta toiseen esim. teemapäivien aikana.</p> <p>Poliisin vierailu.</p> <p>Tutustuminen palolaitokseen (Nou Hätäkampanja).</p> <p>Koulun järjestyssäännöt pidetään näkyvästi esillä ja oppilaiden tietoisuudessa.</p> <p>Jokainen oppilas on omalla allekirjoituksellaan vahvistanut noudattavansa järjestyssääntöjä.</p>			

Lukio	<p>–Vastuullisuus liikenteessä –Autoilijan turvavarustus ja liikennekäyttäytymisen kertaus ja syventäminen</p>	<p>Terveystiedon opetus, liikunnan opetus ja siirtymiset paikasta toiseen</p>	<p>pitkin vuotta</p>	<p>Opettajat (li+te) opiskelija itse, autokoulunopettajat</p>	<p>jatkuvasti läpi kouluvuoden</p>
Oppilaiden vanhemmat	<p>Turvavöiden ja –istuinten käyttö myös kotien suorittamissa kuljetuksissa</p> <p>Vanhempien on huolehdittava lapsen ja nuoren liikenneturvallisuudesta ja liikkumisvälineistä (mopo, pyörä yms.) vapaa-ajalla</p>	<p>Koulutus, toimenpiteet, tiedotus vanhemmille yhteiskunnan taholta. Poliisi vastuuyksikkönä</p> <p>Heijastimet, mopojen viritykset, polupyörän varusteet. Suositeltava polkupyöräkypärän käyttöä.</p>	<p>Pitkin vuotta</p>		
Opettajat Koulun henkilökunta	<p>Vastuullisen liikenneturvallisuuden ja –käyttäytymisen parantaminen</p>	<p>–Terveystiedon opettajat vastaavat liikenneturvallisuutta koskevan tiedon lisäämisestä.</p> <p>–Liikunnan opettajat valvovat ja ohjaavat turvallisten reittien ja liikennesääntöjen noudattamisesta oppitunnin aikana ja niille siirryttäessä.</p> <p>–Luokanvalvojat ja aineen opettajat vastaavat ja opastavat teemapäivien aikana oppilaiden liikennekäyttäytymisestä sekä reagoivat huonoon liikennekäyttäytymiseen koulupäiväaikana. Esim. koulunpihalla mopolla ajaminen on kiellettyä. Toimivat vanhempien kanssa yhteistyössä.</p> <p>–Rehtori on tarvittaessa yhteydessä muihin yhteistyötahoihin.</p> <p>–Kyydityksenvalvovat huolehtivat oppilaiden turvallisuudesta koulupäivän alkaessa ja päättyessä.</p>	<p>Pitkin vuotta</p>	<p>Koulunhenkilökunta valvoo koulunjärjestyssääntöjen noudattamista.</p>	

Kouluterveydenhuolto					
Koulukuljetusten hoitajat	Turvallinen koulukuljetus	<ul style="list-style-type: none"> - ehdoton turvavöiden käyttö - tilannenopeudet sopiviksi - nousu- ja jättökohdat turvallisiksi - heijastimen käyttö, näkyvyys pysäkillä - pysäkkien näkemäalueiden raivaaminen - uusien koulukuljetusperiaatteiden luominen ja noudattaminen 	lukuvuoden aikana	kuljettajat vanhemmat vanhemmat kuljetussihteeri kuljettajat vanhemmat	vanhempainillat